

ТЕРМІНОЛОГІЗАЦІЯ В АНГЛОМОВНОМУ ФАНФІКШЕН

Станко Д. В.

доктор філологічних наук, доцент

Ужгородський національний університет

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7858-8663>

Статтю присвячено комплексному аналізу процесів термінологізації в англomовному фанфікшені як специфічному різновиді цифрового дискурсу, що формується на перетині художньої творчості, медіакомунікації та мережевої культури. У роботі розглядається фанфікшн як динамічне комунікативне середовище, у межах якого відбувається активне формування власної терміносистеми, зумовленої потребами колективної інтерпретації, ідентифікації та організації текстового простору. Актуальність дослідження визначається зростанням ролі фанатських спільнот у сучасному культурному та мовному просторі, а також недостатньою розробленістю проблеми термінологізації в неінституційних формах дискурсу. Метою статті є виявлення особливостей формування фанонічної термінології в англomовному фанфікшені та визначення її структурно-семантичних і функціонально-прагматичних характеристик. Матеріалом дослідження слугували англomовні фанфікшн-тексти з платформи Archive of Our Own (AO3), що репрезентують різні фандоми й жанрові різновиди. У роботі застосовано комплексний підхід, який поєднує елементи когнітивно-дискурсивного, структурно-семантичного та функціонального аналізу. У результаті дослідження встановлено, що термінологія фанфікшену формується під впливом кількох взаємопов'язаних джерел, зокрема канонічних текстів, колективних інтерпретацій фан-спільнот, міждискурсивних запозичень і цифрових комунікативних практик. Доведено, що фанонічні терміни виконують не лише номінативну, а й класифікаційну, ідентифікаційну, регулятивну та комунікативну функції, сприяючи конструюванню спільного когнітивного простору та підтриманню внутрішньої цілісності фанатської культури. Отримані результати підтверджують динамічний характер фанфікшену як мовного феномену та окреслюють перспективи подальших досліджень у сфері цифрової лінгвістики та дискурсології.

Ключові слова: фанфікшн, термінологізація, фанонічна термінологія, цифровий дискурс.

TERMINOLOGIZATION IN ENGLISH FAN FICTION

Stanko D. V.

Doctor of Philological Sciences, Associate Professor
Uzhhorod National University

The article is devoted to a comprehensive analysis of the processes of terminologization in English fan fiction as a specific type of digital discourse formed at the intersection of creative writing, media communication, and network culture. Fan fiction is examined as a dynamic communicative environment in which an independent terminological system is actively formed, conditioned by the needs of collective interpretation, identification, and textual organization. The relevance of the study is determined by the growing role of fan communities in the contemporary cultural and linguistic space, as well as by the insufficient scholarly elaboration of terminologization processes within non-institutional forms of discourse. The aim of the article is to identify the features of fanon terminology formation in English-language fan fiction and to determine its structural-semantic and functional-pragmatic characteristics. The research material consists of English fan fiction texts from the Archive of Our Own (AO3) platform, representing various fandoms and genre varieties. The study employs a complex approach combining elements of cognitive-discursive, structural-semantic, and functional analysis. The results of the study demonstrate that fan fiction terminology is formed under the influence of several interrelated sources, including canonical texts, collective interpretations of fan communities, interdiscursive borrowings, and digital communicative practices. It is proved that fanon terms perform not only nominative but also classificatory, identificational, regulatory, and communicative functions, contributing to the construction of a shared cognitive space and the maintenance of internal coherence within fan culture. The obtained results confirm the dynamic nature of fan fiction as a linguistic phenomenon and outline prospects for further research in the field of digital linguistics and discourse studies.

Keywords: fan fiction, terminologization, fanon terminology, digital discourse.

Вступ. У сучасному мовознавстві зростає інтерес до дослідження новітніх форм комунікації, що формуються в умовах цифрового середовища та мережевої культури. Одним із таких явищ є фанфікшн — різновид вторинної творчості, що функціонує на перетині художнього, медіа- та мережевого дискурсів і характеризується високим рівнем інтертекстуальності, креативності та взаємодії між автором і реципієнтом (Pugh, 2005). У межах фанатських спільнот формуються специфічні мовні практики, серед яких особливе місце посідають процеси термінологізації, зумовлені потребою номінації нових понять, ролей, сюжетних моделей і концептів.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що англомовний фанфікшн як масове цифрове явище активно продукує власну систему термінів і квазітермінів, які виходять за межі канонічних текстів першоджерел і функціонують у межах фанатських спільнот як елементи спільного когнітивного простору. Такі одиниці часто поєднують ознаки художньої лексики, професійної термінології та мережевого жаргону, що ускладнює їхню класифікацію та вимагає комплексного лінгвістичного аналізу.

Метою статті є дослідження процесів термінологізації в англомовному фанфікшені та виявлення їхніх структурно-семантичних і дискурсивно-прагматичних особливостей. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань: окреслити теоретичні підходи до вивчення термінологізації в межах неінституційних дискурсів; проаналізувати джерела формування фанонічної термінології; виявити основні типи термінологічних одиниць у фанфікшені та їх функціональне навантаження в тексті.

Матеріалом дослідження слугують англомовні фанфікшн-тексти, відібрані з платформи Archive of Our Own (AO3), що репрезентують різні фандоми та жанрові різновиди. У роботі застосовано комплексний підхід, який поєднує елементи когнітивно-дискурсивного, структурно-семантичного та функціонального аналізу. Отримані результати сприятимуть поглибленню уявлень про мовну динаміку цифрових спільнот і розширять теоретичні засади вивчення фанфікшну як об'єкта сучасної лінгвістики.

Результати і обговорення. У сучасному мовознавстві поняття *термінологізації* розглядається як динамічний процес формування спеціалізованих одиниць мови, що відображають результати пізнавальної діяльності людини та забезпечують концептуалізацію певної галузі знань. У межах сучасної термінологічної теорії термін постає не лише як номінативна одиниця, а як елемент цілісної терміносистеми, що функціонує в межах певного дискурсу та відображає специфіку наукового або соціального мислення (Попович, 2020). Термінологізація водночас передбачає процес переходу загальноживаної лексики до спеціалізованої сфери або ж формування нових номінацій у відповідь на появу нових концептів і комунікативних потреб.

Сучасні дослідники наголошують на динамічності термінологічних систем та їх здатності адаптуватися до нових комунікативних середовищ, зокрема цифрових. У цьому контексті термінологія ви-

ходить за межі суто наукового дискурсу й активно формується у просторі масової культури, інтернет-комунікації та фанатських спільнот. Такі процеси зумовлюють появу гібридних одиниць, що поєднують риси наукових термінів, неологізмів, жаргонізмів і елементів художнього мовлення.

Фанфікшн як культурно-комунікативне явище розглядається дослідниками як форма колективної творчості, що виникає на основі вже існуючих художніх світів і функціонує в межах партисипативної культури. За визначенням Г. Дженкінса, фанатські спільноти формують особливий тип культури співтворчості, у якій читачі стають активними учасниками продукування смислів і текстів (Jenkins et al., 2009). У такому середовищі формується власна система норм, жанрових очікувань і термінологічних позначень, що забезпечують внутрішню комунікацію спільноти.

Дослідники фанфікшену підкреслюють його поліфункціональний характер та жанрову гібридність. Зокрема, фанфікшн розглядається як демократичний літературний простір, у якому стирається межа між автором і читачем, а традиційні літературні ієрархії зазнають трансформації (Pugh, 2005). Подібну позицію обстоюють і дослідники культурних студій, які трактують фанфікшн як форму культурного виробництва, що відображає соціальні, ідеологічні та ідентифікаційні процеси сучасного суспільства (Hills, 2017).

У межах фанатських спільнот активно формуються специфічні терміни на позначення жанрів, сюжетних моделей, типів персонажів, наративних стратегій і комунікативних ролей (наприклад, *canon*, *fanon*, *AU*, *OTP*, *ship*, *headcanon* тощо). Такі одиниці, за спостереженнями дослідників, набувають статусу внутрішньогалузевих термінів і функціонують як маркери групової ідентичності (Miller, 2015; Morrison, 2012). Їхнє виникнення зумовлене потребою швидкої та точної номінації складних концептів у межах цифрової комунікації.

Фанфікшн як глобальне культурне явище активно розвивається в мережевому середовищі, що сприяє уніфікації та водночас варіативності термінологічних одиниць у різних мовах і культурах (Foltermann, 2015; The Fanfic Collective, 2025). У цьому контексті процес термінологізації в фанфікшені постає як відкритий, динамічний і колективно зумовлений, що поєднує елементи професійного, аматорського та ігрового дискурсів.

Таким чином, теоретичне осмислення фанфікшену як об'єкта лінгвістичного аналізу вимагає інтеграції підходів термінології, дискурсології та медіалінгвістики. Дослідження термінологізації в межах англomовного фанфікшену дозволяє простежити механізми формування нових мовних одиниць у цифровому середовищі та окреслити специфіку функціонування терміносистем поза межами традиційного наукового дискурсу.

Фанонічна термінологія як складова лексичної системи фанфікшену формується внаслідок взаємодії кількох джерел, що відображають гібридну природу цього виду дискурсу. На відміну від усталених терміносистем наукових галузей, фанонічна термінологія не має інституційного регулювання, проте демонструє високий рівень системності та стабільності в межах спільнот, що її продукують. Основними джерелами її формування є канонічний текст, фанатська інтерпретація, міждискурсивні запозичення та комунікативні практики цифрового середовища.

Першим і базовим джерелом фанонічної термінології виступає канонічний текст, тобто першоджерело, на основі якого формується фанфікшн (літературний твір, фільм, серіал, відеогра тощо). Саме з канону запозичуються власні назви, імена персонажів, топоніми, назви рас, магічних систем, технологій або соціальних інститутів. У процесі фанатської інтерпретації ці одиниці можуть зазнавати семантичного розширення, переосмислення або функціональної переорієнтації, перетворюючись на елементи фанонічної термінології. Таким чином, терміни канонічного походження набувають нових конотацій і починають функціонувати не лише як елементи художнього світу, а й як інструменти внутрішньої комунікації спільноти.

Другим важливим джерелом є колективна інтерпретаційна діяльність фан-спільнот, у межах якої формується так званий *fanon* — сукупність уявлень, що не закріплені в офіційному каноні, але визнаються значною частиною спільноти. Саме на цьому рівні виникають такі терміни, як *headcanon*, *OTP*, *AU*, *slow burn*, *hurt/comfort*, що позначають типи сюжетних моделей, характер взаємин між персонажами або особливості наративної структури. Ці одиниці формуються шляхом узагальнення читацького досвіду та багаторазового повторення у фанатських текстах і коментарях, що поступово закріплює їх у колективній мовній свідомості (Pugh, 2005; Hills, 2017).

Третім джерелом фанонічної термінології є міждискурсивні запозичення, зокрема з академічного, медіа-, ігрового та інтернет-дискурсів. У фанфікшені активно використовуються елементи психологічної, соціологічної, гендерної та наративної термінології, які адаптуються до потреб фанатської комунікації. У таких випадках спостерігається процес семантичної редукції або переосмислення, коли спеціалізований термін втрачає частину наукової строгості, але зберігає ключову концептуальну функцію. Це підтверджує гібридний характер фанонічної термінології та її здатність інтегрувати елементи різних знанневих сфер.

Вагомим чинником формування фанонічних термінів є також цифрове середовище та платформи поширення фанфікшену. Саме платформи задають комунікативні рамки, у межах яких відбувається стандартизація термінів через теги, категорії, попередження (tags, warnings), рейтинги та жанрові маркери. У результаті формується напівформалізована система термінів, яка виконує навігаційну, ідентифікаційну та інтерпретаційну функції (Foltermann, 2015; The Fanfic Collective, 2025).

Окремо слід відзначити роль колективної мовної творчості, що є визначальною для фанфікшену як жанру. На відміну від традиційної літератури, де термінотворення є прерогативою автора або інституції, у фанфікшені воно має децентралізований характер і ґрунтується на узгодженості практик усередині спільноти. У цьому сенсі фанонічна термінологія функціонує як маркер групової ідентичності та водночас як інструмент ефективної комунікації між учасниками фан-культури (Jenkins et al., 2009; Morrison, 2012).

Отже, джерела формування фанонічної термінології є багаторівневими та взаємопов'язаними. Вони охоплюють канонічні тексти, колективні інтерпретаційні практики, міждискурсивні запозичення й цифрові комунікативні платформи. Така багатовекторність зумовлює динамічність, відкритість і гнучкість фанонічної терміносистеми, що відрізняє її від класичних наукових термінологій і водночас робить перспективним об'єктом сучасних лінгвістичних досліджень.

Термінологічна система фанфікшену характеризується поліструктурністю та функціональною різноманітністю, що зумовлено поєднанням художнього, комунікативного й метадискурсивного вимірів фанатської творчості. У межах англomовного фанфікшену формуються різні типи термінологічних одиниць, які виконують специфічні

функції та забезпечують ефективне функціонування цього різновиду цифрового дискурсу. Їхня поява пов'язана з необхідністю номінації нових смислів, сюжетних моделей, типів взаємодії персонажів і форм колективної інтерпретації тексту.

Одним із базових типів є канонічні терміни, що походять безпосередньо з першоджерела і зберігають зв'язок із його концептуальною системою. До них належать імена персонажів, назви локацій, соціальних структур, магічних або технологічних елементів художнього світу, наприклад *Hogwarts*, *Jedi Order*, *the Tesseract*, *the One Ring*. У межах фанфікшену такі одиниці виконують ідентифікаційну та референційну функції, забезпечуючи впізнаваність тексту й кореляцію з каноном. Водночас у процесі активного переосмислення вони можуть зазнавати семантичного розширення, наприклад коли *the Force* або *magic core* починають функціонувати як концепти з власною внутрішньою логікою, відмінною від авторського першоджерела.

Вагому роль у фанонічній терміносистемі відіграють одиниці, сформовані в межах колективної інтерпретації фан-спільноти. До них належать такі терміни, як *ship*, *ОТР*, *headcanon*, *AU*, *slow burn*, *enemies to lovers*. Вони не закріплені в каноні, однак активно використовуються для позначення типових сюжетних моделей, характеру взаємин між персонажами або наративної динаміки. Їхня функція полягає у класифікації фанатських текстів і регуляції комунікації всередині спільноти, адже такі одиниці дозволяють швидко зорієнтуватися в очікуваному змісті твору та водночас виконують роль маркерів групової ідентичності.

Окрему групу становлять метадискурсивні терміни, що описують процес створення, подання та інтерпретації фанфікшену. До них належать, зокрема, *canon divergence*, *ООС (out of character)*, *beta reader*, *tagging*, *trigger warning*. Ці одиниці не стосуються безпосередньо сюжету, а виконують організаційну й прагматичну функції, регулюючи взаємодію між автором і читачем. Вони задають рамки сприйняття тексту, попереджають про його змістові або емоційні особливості та формують етичні норми комунікації в межах фанатського середовища.

Суттєвим компонентом фанонічної терміносистеми є жанрово-нاراتивні одиниці, що позначають типи сюжетів або стилістичні моделі, наприклад *angst*, *fluff*, *crackfic*, *fix-it fic*, *crossover*. Такі терміни виконують орієнтаційну та прогнозувальну функції, дозволяючи читачеві заздалегідь визначити емоційний тон і композиційну структуру

тексту. Їхнє вживання сприяє стандартизації творчих практик і формує спільний код інтерпретації в межах фанатської культури.

Окреме місце посідають запозичені та гібридні терміни, що походять із суміжних дискурсів, а саме — психологічного, соціального, гендерного або медійного. У фанфікшені вони часто зазнають семантичної адаптації, наприклад *trauma*, *consent*, *representation*, *queer coding*, і використовуються не в суто науковому, а в інтерпретаційно-нарративному значенні. Такі одиниці виконують ідеологічну та концептуалізувальну функції, відображаючи ціннісні орієнтири спільноти та її чутливість до соціальних питань.

Отже, термінологічні одиниці фанфікшену утворюють багаторівневу систему, у якій поєднуються канонічні, фанонічні, метадискурсивні та міждискурсивні елементи. Їх функціональне навантаження виходить за межі простої номінації й охоплює структурування дискурсу, маркування ідентичності та забезпечення ефективної комунікації всередині фанатських спільнот, що підтверджує складну й динамічну природу фанфікшену як особливого різновиду сучасної цифрової комунікації.

Висновки. Проведене дослідження засвідчує, що термінологізація в англомовному фанфікшені є складним і багатовимірним процесом, зумовленим поєднанням художньої творчості, цифрової комунікації та колективної інтерпретаційної діяльності фанатських спільнот. Фанфікшн постає не лише як форма вторинної літературної творчості, а як особливий дискурсивний простір, у межах якого формується власна терміносистема з чітко вираженими структурними, семантичними та прагматичними ознаками.

У ході аналізу встановлено, що фанонічна термінологія формується на перетині кількох джерел: канонічного тексту, колективної фанатської інтерпретації, міждискурсивних запозичень та комунікативних практик цифрового середовища. Таке поєднання зумовлює гібридний характер термінологічних одиниць, які поєднують риси художньої лексики, наукових понять і мережевого жаргону. Вони не лише номінують об'єкти чи явища, а й виконують ідентифікаційну, класифікаційну, регулятивну та ідеологічну функції в межах фанатської спільноти.

Дослідження показало, що термінологічна система фанфікшену має відкритий і динамічний характер, оскільки формується в умовах постійної взаємодії між авторами й читачами та зазнає впливу соціо-

культурних і технологічних чинників. Її функціонування забезпечує не лише організацію текстового простору, а й конструювання колективної ідентичності, підтримку комунікативних норм і формування спільного інтерпретаційного поля.

Отримані результати підтверджують доцільність розгляду фанфікшену як повноцінного об'єкта лінгвістичного аналізу та засвідчують перспективність подальших досліджень у межах когнітивної лінгвістики, дискурсології та медіалінгвістики. Зокрема, подальшого вивчення потребують міжмовні зіставлення фанонічних терміносистем, динаміка їх розвитку в різних фандомах, а також вплив цифрових платформ на процеси термінотворення та семантичної стабілізації у сучасному мережевому дискурсі.

Список літератури

Попович Ю. В., Бялик В. Д. Поняття термінології та терміносистеми в сучасній лінгвістиці. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Т. 31(70), № 2(2). С. 206–211.

Foltermann C. L. Fanfiction: A Worldwide Phenomenon. URL: <https://fanslashfic.com/2015/11/25/fanfiction-a-worldwide-phenomenon/> (дата звернення: 03.11.2025)

Hills M. From fan culture/Community to the fan world: possible pathways and ways of having done fandom. *Palabra Clave*. 2017. 20(4). P. 856–883.

Jenkins H., Purushatma R., Weigel M., Clinton K. & Robinson A. J. *Confronting the challenges of a participatory culture: media education for the 21st century*. Cambridge: MIT Press, 2009. 308 p.

Miller L. Fan Fiction: The Next Great Literature? URL: <http://www.psmag.com/books-and-culture/fan-fiction-next-great-literature-67706> (дата звернення: 03.11.2025)

Morrison E. In the beginning, there was fan fiction: from the four gospels to Fifty Shades. URL: <http://www.theguardian.com/books/2012/aug/13/fan-fiction-fifty-shades-grey> (дата звернення: 05.11.2025)

Pugh S. The democratic genre. Fan fiction in a literary context / S. Pugh. Brigend, UK : Seren Books, 2005. 282 p.

Rogue L. Fanfiction as a Genre of Literature. URL: <http://www.trickster.org/symposium/symp189.htm> (дата звернення: 03.11.2025)

The Fanfic Collective. URL: <https://thefanficcollective.com/history-of-fanfiction-1970s/> (дата звернення: 05.11.2025)

Archive of our own. URL: <https://archiveofourown.org/> (дата звернення: 05.11.2025)

References

- Popovych, Y. V., & Bialyk, V. D. (2020). Poniattia terminolohii ta terminosystemy v suchasni lingvistytsi [The concept of terminology and term systems in modern linguistics]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii*, 31(70), 206–211 [in Ukrainian].
- Foltermann, C. L. (2015, November 25). *Fanfiction: A worldwide phenomenon*. <https://fanslashfic.com/2015/11/25/fanfiction-a-worldwide-phenomenon/>
- Hills, M. (2017). From fan culture/community to the fan world: Possible pathways and ways of having done fandom. *Palabra Clave*, 20(4), 856–883.
- Jenkins, H., Purushatma, R., Weigel, M., Clinton, K., & Robinson, A. J. (2009). *Confronting the challenges of a participatory culture: Media education for the 21st century*. MIT Press.
- Miller, L. (n.d.). *Fan fiction: The next great literature?* <http://www.psmag.com/books-and-culture/fan-fiction-next-great-literature-67706>
- Morrison, E. (2012, August 13). *In the beginning, there was fan fiction: From the four gospels to Fifty Shades*. <http://www.theguardian.com/books/2012/aug/13/fan-fiction-fifty-shades-grey>
- Pugh, S. (2005). *The democratic genre: Fan fiction in a literary context*. Seren Books.
- Rogue, L. (n.d.). *Fanfiction as a genre of literature*. <http://www.trickster.org/symposium/symp189.htm>
- The Fanfic Collective. (n.d.). *History of fanfiction: 1970s*. <https://thefanficcollective.com/history-of-fanfiction-1970s/>
- Archive of Our Own. (n.d.). <https://archiveofourown.org/>

Стаття надійшла до редакції 07.11.2025 року